

M *iniatury*
F O R T E P I A N O W E

11. LISZT marzenia miłosne (III)

MARZENIA MIŁOSNE

Nokturn III

Do druku przygotował
Stanisław Szpinalski

Poco allegro, con affetto

FRANCISZEK LISZT

The musical score is presented in four systems, each with a grand staff (treble and bass clefs). The key signature is B-flat major (two flats). The time signature is 6/4. The tempo and mood are indicated as 'Poco allegro, con affetto'. The score includes various musical notations such as slurs, ties, and dynamic markings. Fingerings are indicated by numbers 1-5. The right-hand part features intricate melodic lines with many slurs and ties. The left-hand part provides a harmonic accompaniment with some chords and single notes. The score is marked with 'Ped.' (pedal) and '*' (accents) throughout. The first system includes the tempo and mood markings '6/4 dolce cantando'. The second system includes the marking '1'. The third system includes the marking '5'. The fourth system includes the marking 'm.d.' and 'ten.'.

Più animato con passione

Musical notation for the first system, featuring a treble and bass staff with complex rhythmic patterns and fingerings.

Pa * *Pa* * *Pa* * *Pa* *

Musical notation for the second system, including various musical ornaments and fingerings.

Pa * *Pa* * *Pa* * *Pa* * *Pa**

Musical notation for the third system, with lyrics "cre", "scen", and "do" written above the notes.

Pa * *Pa* * *Pa* * *Pa* * *Pa* *

Musical notation for the fourth system, marked "sempre stringendo" and "f".

Pa * *Pa* * *Pa* * *Pa* * *Pa* * *Pa* 1 3 2 5 1 4 2 5 1 2 *

Musical notation for the fifth system, showing complex chordal textures and fingerings.

Pa * *Pa* * *Pa* * *Pa* * *Pa* * *Pa* 1 4 2 5 1 3 2 5 1 2 1 3 2 5 1 4 2 5 1 2 1 4 2 5 1 3 2 5 1 2 *

First system of musical notation. Treble clef, key signature of one sharp (F#). The right hand features a series of eighth-note patterns with fingerings 2 4, 2 4, 2 4 1, and 7. The left hand has a steady eighth-note accompaniment with fingerings 2 3. Dynamics include *ff* and *mf*. A *V* marking is present above the first measure.

Second system of musical notation. Treble clef, key signature of one sharp. The right hand has a melodic line with a slur and fingerings 4, 2, 8. The left hand has a descending eighth-note scale with fingerings 5 2 1 4 2 1 4 1, 1 3 1 3 2 1 2 4 1 2 4, and 2 1 3 2 4 5 2 3 1 2 5. Dynamics include *mf* and *f*.

Third system of musical notation. Treble clef, key signature of one sharp. The right hand has a melodic line with a slur and fingerings 2 4. The left hand has a steady eighth-note accompaniment with fingerings 2 3. The instruction *sempre più rinforzando* is written above the right hand. Dynamics include *f* and *mf*.

Fourth system of musical notation. Treble clef, key signature of two flats (Bb). The right hand has a melodic line with a slur and fingerings 4, 8, 4. The left hand has a descending eighth-note scale with fingerings 2 1 4 3 2 1 2 3 4 1 2. The instruction *appassionato assai* is written above the right hand. Dynamics include *f* and *mf*.

Fifth system of musical notation. Treble clef, key signature of two flats. The right hand has a melodic line with a slur and fingerings 4, 8, 4. The left hand has a descending eighth-note scale with fingerings 2 1 4 3 2 1 2 4 1 2. The instruction *sempre stringendo* is written above the right hand. Dynamics include *f* and *mf*.

5
1 2 1 2 4
* *Red* * *Red* *

poco a poco
2 4
* *Red* * *Red* *

ri - - te - - nuto
* *Red* * *Red* * *Red* * *Red* *

più smorz. e rit.
5 2 5 5 4 3 5
1 2 1 1
* *Red* * *Red* * *Red* *

pp *mp*
* *Red* * *Red* * *Red* * *Red* *

MINIATURY FORTEPIANOWE

LISZT

Największy pianista wszystkich czasów i twórca wielopostaciowej faktury fortepianowej, z której wywodzi się wszelki pianizm późniejszy, kompozytor o epokowo nowatorskich rysach twórczości, wirtuoz, dyrygent i działacz popierający wszystko co nowe i wiodące w przyszłość, pisarz w służbie ideałów artystycznych, wielki propagator uczący swego rozstrzygającego poręczenia nowym talentem – takim jawi się Franciszek Liszt w historii muzyki. „Duch tego artysty uwikłany jest, a może na zawsze pozostanie, w nieustanne wrzenie, z którego rodzą się olbrzymie siły, nie zaś umiarkowane ich używanie” – pisał kiedyś współczesny krytyk, Ludwik Rellstab, najtrafniej może oceniając istotę tego fascynującego Europę zjawiska. Z sił tych zrodziła się wielostronna działalność artysty, która trwała lat sześćdziesiąt i która w niepospolitej mierze ukształtowała XIX wiek w muzyce.

Urodzony w r. 1811 w zachodniej części Węgier, w Raiding (z matki Austriaczki i ojca z austriackiej rodziny osiadłej od kilku pokoleń na Węgrzech), Franciszek Liszt w roku 1821 przybył z ojcem do Wiednia, by studiować grę fortepianową u Czernego i teorię muzyki pod kierunkiem Salierego. W roku 1823 udał się do Paryża, gdzie został uczniem Ferdynanda Paëra i znakomitego kontrapunkcisty Antoniego Reichy, i gdzie już w trzy lata później wystawił operę *Don Sanche*. Szybko zdobył wybitną pozycję w świecie artystycznym i towarzyskim stolicy.

W roku 1831 występy Paganiniego dały mu podniecie do przebudowania techniki fortepianowej i podniesienia jej do niedoścignutych wyżyn. Doniosłej wagi było zetknięcie się ze sztuką Chopina i Berliozą. W 1835 roku

opuścił Liszt z Marią d'Agoult Paryż i spędził cztery lata w Szwajcarii i Włoszech. W latach tych powstały *Etiudy transcendentalne* i *Roczniki pielgrzymstwa*.

W roku 1839 rozpoczął pianista 9-letni okres podróży koncertowych po Europie, które przyniosły mu największe triumfy, jakie kiedykolwiek były udziałem wirtuoza. W 1847 roku osiadł w Weimarze jako dyrygent wielkiego księcia weimarskiego. Miasto Goethego i Schillera stało się teraz po raz drugi ogniskiem życia artystycznego Niemiec. Trzynastcie lat trwała działalność Liszta w Weimarze, poświęcona głównie kompozycji i propagowaniu nowej muzyki. W roku 1861 opuścił Liszt stanowisko, zrażony opozycją i intrygami. Odtąd przemieszkował na przemian w Rzymie, gdzie przyjął niższe święcenia duchowne, w Weimarze i Budapeszcie, otoczony uczniami, dzieląc czas między nauczanie, kompozycję i częste podróże. Zmarł w Bayreuth w r. 1886.

Liszt uprawiał wszystkie niemal formy i rodzaje, ale przełomową doniosłość miała jego twórczość fortepianowa i symfoniczna. W dziedzinie symfoniki, w którą wkroczył dopiero w latach weimarskich, stworzył Liszt nową formę, a raczej rodzaj – poemat symfoniczny, gdzie przełamaliśmy schematy formalne, uzależniając budowę utworu jedynie od przyjętego programu poetyckiego. Dla realizacji wyznaczonych przez program zamierzeń posługiwał się przede wszystkim typową dlań techniką przeobrażenia tematu. Z trzynastu poematów Lisztowskich wielką sławę zdobyły *Idealy*, *Mazepa*, *Orfeusz* i przede wszystkim *Preludia*, które pozostały najcenniejszym utworem rodzaju. Obok innowacji w traktowaniu formy wielkiej wagi była też nowatorska harmonika Liszta.

Muzykę fortepianową pisał Liszt całe życie. Utwory jego oznaczają szczyt zdobytych pianistycznych, toteż stały się podstawą osiągnięć wszystkich późniejszych piszących na fortepian kompozytorów. Doświadczenia techniczne zawarł Liszt w etiudach o monumentalnej fakturze, w których studium wyrazu łączy się ze studium problemów technicznych wielkiego stylu pianistycznego. W trzech zbiorach *Années de Pèlerinage* i w zbiorze *Harmonies poétiques et religieuses* przeważa liryzm i subtelna impresyjność. Cenne są dwie legendy, dwie ballady, poemat taneczny *Mephisto-Valse* i wariacje na temat basso ostinato z *Mszy h-moll* Bacha, lecz ponad całą muzyką fortepianową Liszt

ta górują dwa dzieła: wielka *Sonata h-moll* i gwałtowny utwór *Scherzo und Marsch*, będący najbardziej przemożnym wyrazem „tytanizmu” lisztowskiego.

Wśród utworów fortepianowych osobną grupę stanowią kompozycje w rodzaju miniatury lirycznej. Tu należą także trzy nokturny tworzące cykl *Liebesträume* (*Marzenia miłosne*).

MARZENIA MIŁOSNE

Nokturn III

Utwór ten powstał wprawdzie jako pieśń liryczna do słów Ferdynanda Freiligratha (*O lieb'so lang du lieben kannst. O, kochaj, jak długo kochać możesz*), około r. 1845, a w 1850 r. wydał Liszt jego transkrypcję fortepianową wraz z transkrypcjami dwóch innych pieśni do słów Uhlanda. Wszystkie trzy noszą cechy dojrzałego stylu swego twórcy.

Forma tych utworów i ich wyraz sprawiły, że kompozytor nazywał je nokturnami. Przedstawiają one typ nokturnu, różniący się znacznie zarówno od nokturnów Fielda, jak i Chopina. Nokturny Liszta przyjęły trzyczęściowość i kontrastowość nokturnów Chopina, są jednak w przeciwieństwie do nich zbudowane na jednym temacie. I rodzajem ekspresji różni się od Fieldowskich i Chopinowskich. Cechuje je żarliwa sensytywność i namiętny ton, odzwierciedlający nastrojów erotyków Uhlanda i Freiligratha.

Także i *Nokturn III* ma typową formę trzyczęściową (części skrajne spokojne, powolniejsze i kontrastująca z nimi namiętna część środkowa) i oparty jest na jednym temacie wspólnym dla wszystkich trzech części. Przetwarzając temat osiągnął kompozytor zmienny, falujący tok utworu, wiodący ku gwałtownej kulminacji w końcu części środkowej, skąd wzniesiona fala melodii opada w chromatycznym pasażu.

Nokturn III reprezentacyjny dla romantycznego typu wzruszeniowości muzycznej, kryje duże trudności techniczne i interpretacyjne. Tempo jest dość szybkie i wzmaga się nieustannie w części środkowej; agogika i dynamika współdziałają tu skutecznie w potęgowaniu wyrazu, co uwiadczenia wskazuje kompozytor: *più animato con passione* — *crescendo* — *sempre stringendo* — *sempre più rinforzando* — *appassionato assai* — *affrettando*. Sprostać temu przebiegowi emocjonalnemu, nadążając gradacjom agogicznym, nie tracąc precyzji ani siły — jest ambitnym zadaniem pianisty.

jp

Okladkę projektował Adam Młodzianowski * Redaktor: Ligia Pilecka

Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków, al. Krasieńskiego 11 a. Wyd. VII, 1000 egz., 14 ark. wyd., 1,0 ark. druk. Druk ukończono w 1990 r. Prac. Poligraf. PWM, Kraków, al. Krasieńskiego 11 a. Zam. nr 175/89.

ISBN 83-224-2546-5